

OPIKELIJOIDEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2019

Laatijat:

Anni Kivikko, Markku Kumpulainen ja Airi Meriläinen,

Hyväksytty: Opiskelijakunta KAMOn hallitus 8.1.2019

Contents

1 JOHDANTO	1
2 TASA-ARVO ja YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMAN TAVOITE	1
2.1 Mitä yhdenvertaisuudella tarkoitetaan?	1
2.2 Mitä tasa-arvolla tarkoitetaan?	2
3 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU TYÖ- JA OPISKELUPAIKKANA	2
4 TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMASSA HYÖDYNNETTÄVÄT TIEDOT	3
5 TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	3

Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1 JOHDANTO

Tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki uudistuivat 1. tammikuuta 2015.

Koulutuksen järjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka järjestää lakiin perustuvaa opetusta tai koulutusta.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä. (L1325/2014 6§).

Korkeakoulujen tavoitteena (OKM) on, että ne edistävät tasa-arvoa ja moniarvoisuutta henkilöstöpolitiikassaan sekä perustehtäviensä sisältöjen kehittämisen kautta. Korkeakoulut vahvistavat:

- osaamistaan henkilöstön osaamisen kehittämisen ja verkostoitumisen ohella kansainvälisiä henkilökuntarekrytointeja lisäämällä sekä hyödyntämällä myös kotimaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden osaamista.
- Kulttuurista monimuotoisuutta hyödynnetään voimavarana, mutta samanaikaisesti korkeakoulu ottaa merkittävän roolin toiminta-alueensa kulttuurisen monimuotoisuuden vahvistamisessa.

- Korkeakoulut kuulevat ja sitouttavat henkilöstöä ja opiskelijoita johtamis-, organisaatio- tai muiden uudistusten varhaisessa vaiheessa siten, että korkeakouluyhteisön jäsenet voivat vaikuttaa ja ottaa vastuuta muutoksista.
- Korkeakoulut hyödyntävät opiskelija- ja henkilöstöpalautejärjestelmiä sekä digitalisaation mahdollisuuksia toimintakulttuurin ja käytäntöjen kehittämisessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö).

2 TASA-ARVO ja YHDEN- VERTAISUUSSUUNNITELMAN TAVOITE

Lain mukaan yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteiden tavoitteena ovat aidosti syrjimättömät menettelytavat:

- työhönotossa
- tehtäviä jaettaessa
- koulutukseen pääsystä päätettäessä
- palkasta ja työsuhteisiin liittyvistä etuuksista päätettäessä
- työntekoon ja työsuhteisiin liittyviä velvollisuuksia määritettäessä sekä työyhteisön kehittämisessä

2.1 Mitä yhdenvertaisuudella tarkoitetaan?

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen

suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (L1325/2014 8 §).

Yhdenvertaisuusuunnitelma edistää yhdenvertaisuutta näihin tekijöihin liittyen.

Lue lisää: Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014).

2.2 Mitä tasa-arvolla tarkoitetaan?

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (L 609/1986 5§).

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Mitä on tasa-arvo?

Tasa-arvolaki kieltää sukupuoleen perustuvan syrjinnän oppilaitoksissa, työhönotossa, työssä ja irtisanomistilanteissa. Lain mukaan työnantajan tulee edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työehdoissa ja mahdollisuuksien mukaan toimittava niin, että avoinna oleviin tehtäviin hakeutuisi naisia ja miehiä.

Naisille ja miehille tulee taata yhtäläiset mahdollisuudet edetä urallaan ja sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämää.

Tasa-arvolakiin on lisätty uusi velvoite sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisemiseen ja sen huomioon ottamiseen tasa-arvosuunnittelussa.

Lue lisää: Tasa-arvolaki (609/1986)

3 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU TYÖ- JA OPISKELUPAIKKANA

Kajaanin ammattikorkeakoulu on työyhteisö, johon kuuluvat sekä siellä työskentelevä henkilökunta että opintojaan suorittavat opiskelijat. Kajaanin ammattikorkeakoulussa on noin 240 työntekijää ja noin 2000 opiskelijaa.

Kajaanin ammattikorkeakoulu noudattaa toiminnassaan seuraavia arvoja:

Tekemisen meininki toiminnassa

Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoilla ja henkilökunnalla on myönteinen, innovatiivinen ja ennakkoluuloton asenne itsensä ja yhteisönsä jatkuvaan kehittämiseen.

Kehittämiskumppanuus

Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat ja henkilökunta tekee opetus- ja TKI-työtä paikallisissa, alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Ihmiset voimavarana

Kajaanin ammattikorkeakoulussa arvostetaan työtä ja osaamista, hyväksytään erilaisuus ja tuetaan jaksamista ja kehittymistä. Jokainen yhteisön jäsen sitoutuu yhteisiin tavoitteisiin. Tiedonkulku on avointa.

Asiakastyytyväisyys

Kajaanin ammattikorkeakoulu tarjoaa asiakaslähtöisesti mahdollisuuksia ja lisäarvoa asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.

Moninaisuus työyhteisössä

Moninaisuus nähdään Kajaanin ammattikorkeakoulussa koko yhteisössä toteutuvana moninaisuuden ja erilaisuuden arvostamisena. Se tulee esille yksilöiden tasa-arvoisessa kohtelussa, yhdenvertaisissa vaikutusmahdollisuuksissa ja moninaisuuden arvostamisessa ja siitä oppimisessa ja hyödyntämisessä.

4 TASA-ARVO JA YHDEN- VERTAISUUSUUNNITELMASSA HYÖDYNNETTÄVÄT TIEDOT

Opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnassa hyödynnetään Kajaanin ammattikorkeakoulun edellistä tasa-arvosuunnitelmaa vuodelta 2016 sekä taustatietoja opiskelijaraporteista. Lisäksi taustalla on joukko raportteja joissa käsitellään opiskelijoiden asemaa ja näkemyksiä erilaisissa elämäntilanteissa opiskelun aikana.

Joutuu vähän taistelee; OTUS 2007

Silmäyksiä perheellisten

korkeakouluopiskelijoiden tilanteeseen; OTUS 2008

Erytynen polku tulevaisuuteen; OTUS 2015

Ammattikorkeakoulujen englanninkieliset koulutusohjelmat opiskelijoiden näkökulmasta; OTUS 2009

Opiskelijatilastot vuosilta 2001–2015, nuoret, aikuiset ja ylemmät

Keskeyttäneet opiskelijat –tilasto

[Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932](#)

5 TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Ikä ja elämäntilanne

Lähtökohtana tulee olla, että eri-ikäisiä ihmisiä kunnioitetaan ja heidän osaamistaan arvostetaan.

Opiskeluyhteisössä on eri-ikäisiä ja erilaisessa elämän tilanteessa olevia opiskelijoita. Aikaisemmin nuoret ja aikuiset opiskelivat eri ryhmissä, aikuiset iltaisin ja nuoret päivisin. Tällä hetkellä nuoret voivat hakeutua myös monimuoto-opiskelijoiksi, jolloin samoissa ryhmissä voi olla hyvinkin eri-ikäisiä opiskelijoita. Tämän vuoksi erilaisten elämäntilanteiden huomioiminen on tullut entistäkin tärkeämmäksi ja haasteellisemmaksi.

Tavoitteena on, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet opiskella ja selviytyä opinnoistaan normaalin aikataulun mukaisesti. Kaikkia kohdellaan ja huomioidaan tasavertaisesti riippumatta siitä, mikä on heidän elämäntilanteensa tai minkä ikäisiä he ovat.

Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide

Syrjintä vakaumuksen perusteella on kiellettyä. Kiellettyä on myös oman syrjivän käytöksen perusteleva vakaumuksella. Vakaumus voi liittyä opiskelijan uskontoon, poliittiseen mielipiteeseen tai elämäntapaan ja arvoihin.

Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Korkeakoulun kansainvälistymisen ja kansainvälisten koulutusten myötä kampuksella kohtaavat monet eri kielet, kansallisuudet sekä eri etnisen tausta omaavat opiskelijat. Kaikki opiskelijat jotka meille on valittu, ovat tasavertaisia riippumatta taustastaan. Erilaiset kulttuurit tuovat oman lisävärinsä korkeakoulu yhteisöön. Korkeakoulun virallisina opetuskielinä ovat suomi ja englanti.

Sukupuolinen moninaisuus ja seksuaalinen suuntautuneisuus

Luonnollistettua sukupuolijakoa (mies ja nainen) sekoittavat muun muassa intersukupuoliset, transsukupuoliset sekä henkilöt, jotka jättävät sukupuolensa kokonaan määrittelemättä tai määrittelevät sen joksikin muuksi kuin naiseksi tai mieheksi. Sukupuoli-identiteetin lisäksi myös sukupuolen ilmaisu voi erota juridisesta sukupuolesta.

Kaikkia KAMK -yhteisöön kuuluvia, opiskelijoita, henkilöstön jäseniä ja vierailijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisustaan.

Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa ja seksuaalista häirintää ei hyväksytä.

Ihmiset määrittelevät itsensä seksuaalisuudesta puhuttaessa esimerkiksi aseksuaaleiksi, biseksuaaleiksi, heteroiksi, homoiksi, lesboiksi, joksikin muuksi tai jättävät

määrittelyn tekemättä. Tätä seksuaalista moninaisuutta tulee kunnioittaa.

Vammaisuus ja terveydentila

Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella. Ihmisen kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista, on sitten kyse psyykkisestä tai fyysisestä sairaudesta tai vammasta. Ihmisellä voi olla myös oppimisvaikeuksia, jotka ilmenevät esimerkiksi lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksina. Tällaiset vaikeudet eivät johdu välttämättä sairaudesta tai vammasta vaan voidaan katsoa, että vaikeudet ovat ihmisen ominaisuuksia.

Opiskelijalla on oikeus päättää, mitä hän kertoo yhteisönsä henkilöille terveydentilastaan tai vammastaan. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutuksissa on otettava huomioon SORA-lainsäädäntö, joka velvoittaa opiskelijaa tietojen antamiseen korkeakoululle.

Opiskelupaikassa sekä opiskelutehtävissä tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyjä. Näistä sovitaan erikseen asianomaisen kanssa ottaen huomioon yhteiskunnan tukijärjestelmät.

Toiminta syrjintä ja häirintätapauksissa

Kaikki KAMK yhteisöön kuuluvat ovat vastuussa siitä, että yhteisön jäsenet voivat ominaisuuksistaan riippumatta opiskella ja työskennellä yhdenvertaisesti. Sen lisäksi, että henkilö voi kokea syrjintää tai häirintää, hän saattaa sivullisena tunnistaa syrjintä- ja häirintätilanteen.

Mikäli opiskelija tunnistaa tai kokee tulevansa syrjityksi tai häirityksi sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, iän, vakaumuksen, etnisen taustan, kansallisuuden, kielen, vammaisuuden tai terveydentilan vuoksi, hän voi ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan, kuraattoriin, opintopsykologisiin tai opiskelijakunta KAMOn häirintäyhdyshenkilöihin (molempien perinteisten sukupuolien edustaja).

OPISKELIJAKSI OTTAMINEN

Tavoite	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuu
Kaikilla hakijoilla on tasavertaiset mahdollisuudet päästä opiskelijaksi kaikkiin koulutusohjelmiin ja muihin koulutuksiin	Opiskelijarekrytointiin liittyvät materiaalit ja esitykset laaditaan neutraaleiksi eikä sukupuolta korostavaksi. Eri väylää tulevat 2.asteen hakijat ovat jatkossa saman arvoisia (todistusvalinnat). Valintakokeissa huomioidaan erityisjärjestelyt.	Vuosittaiset opiskelijatilastot	Koulutuspalvelut / Viestintä Hakijapalvelut

OPISKELIJOIDEN OPETUS- JA OPISKELUOLosuhteet

Tavoite	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuu
Kaikilla opiskelijoilla on tasavertaiset opiskeluolosuhteet ja myös vajaakuntoisilla opiskelijoilla on opiskelumahdollisuus ja esteetön ympäristö.	Opintojaksojen suorittamisen vaihtoehtoisia toteutustapoja sekä ajasta ja paikasta riippumattomia toteutustapoja kehitetään edelleen osana digitalisaatiota. Digitaalisia neuvonta ja ohjausvälineitä kehitetään ja otetaan käyttöön. Opiskelupaikassa sekä opiskelutehtävissä tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyjä.	Opintojen eteneminen Opiskelijapalautteet	Opettajatuutorit Opinto-ohjaajat Oppimisenkehittämisen työryhmät Koulutuspäälliköt
Sosiaalinen ilmapiiri mahdollistaa tasavertaisen kohtelun.	Kaikki kantavat oman vastuunsa hyvästä ilmapiiristä. Opetushenkilöstöllä on kyky tunnistaa ja torjua opiskelijoihin kohdistuva häirintä sekä syrjivä käyttäytyminen opetus- ja ohjaustilanteissa. Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KAMO pitää yllä häirintäyhdyshenkilötoimintaa, joka tukee epäasiallisen kohtelun ehkäisemistä ja poistamista. Häirintäyhdyshenkilöt toimivat epäasiallista kohtelua kokeneen opiskelijan tukena.	Opiskelijapalautteet	Koko AMK-yhteisö Opettajat Tuutorit Opiskelijakunta KAMO

Toteutuminen ja tulosten arviointi:

Esteettömyyteen on kiinnitetty huomiota: Kaikissa rakennuksissa on hissi, on reagoitu opiskelijoiden tarpeisiin esim. kuulovammaisia varten äänentoistolaitteita, näkövammaisille suurempi fonttikoko jne. Lukihäiriöiden testaamiseen on koulutautunut kaksi KAMKin OPOa. He voivat tehdä lukiseuloja opiskelijoille maksuttomasti. Oppimisvaikeuksien selvittämisessä myös opintopsykologi on opiskelijoiden tukena.

OPISKELIJOIDEN TOIMINNAN OHJAAMINEN JA TUKI OPISKELUN AIKANA

Tavoite	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuu
Opiskelijoilla on tasavertainen mahdollisuus saada tukea koko opintojen ajan.	Työaikajärjestelyin tapahtuva jousto Suhtaudutaan myönteisesti ja tiedotetaan aktiivisesti opiskelun- ja perhe-elämän yhteensovittamismahdollisuuksista HOPSin kehittäminen siten, että opiskelu olisi jo alkuvaiheessa mahdollista suunnitella omaan tahtiin toteutuvaksi Kehitetään hyväksilukujen ja AHOTointien käsittelyn prosessia Tuetaan opiskelijoita, jotka haluavat nopeuttaa opintojaan/valmistumistaan.	Opintojen edistyminen	Opettajat Opettajatuutorit Ohjauksen tiimi

	Kesälukukauden kehittäminen tukemaan ympärivuotista opiskelua ; osallistuminen campusonline tarjontaan, omien kesäkoulujen järjestäminen	Kesälukukauden opintopistekertymä	Aikopa/ Campusonline
Opintojen pitkittyessä ja vaikeutuessa on opiskelijalla mahdollisuus lisätukeen opinto-ohjaajien ja tarvittaessa kuraattorin ja opintopsykologin toimesta.	Opintojen keskeyttämisen ja viivästymisen syiden selvittäminen.	Opiskelijatilastot Jatkuva seuranta	Opettajatuutorit Opinto-ohjaajat Kuraattori Opintopsykologi
Toteutuminen ja tulosten arviointi:			
Käytössä tulo- ja kehityskeskustelut tuutoroinnissa. Kuraattori tukee opiskelijoiden hyvinvointia. Valmistuvien opiskelijoiden opiskelijapalaute on Suomen parhaimpia. Kaikille uusille opiskelijoille järjestetään ryhmäytymistilaisuudet lukuvuoden alussa. Vertaistutorointi on erittäin toimivaa. Todetaan, että opiskelijoiden hyvinvointi ja valtakunnalliset liikuntasuosituksot otetaan toiminnassa huomioon.			
OPISKELIJOIDEN OSALLISTUMINEN AMK-YHTEISÖÖN			
Tavoite	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuu
Opiskelijat ovat AMK-yhteisön tasavertaisia jäseniä ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa opiskelua ja opintoluolosuhteita koskevaan päätöksentekoon.	Opiskelijat ovat edustettuina ammattikorkeakoulun eri toimielimissä ja kehittämissyöryhmissä. Opiskelijoita osallistetaan KAMK:n kehittämiseen laajemminkin esim. Porinapäivien ja opiskelijoiden toteuttaman tuutorikyselyn kautta.	Opiskelijakunnan ja ammattikorkeakoulun tapaamiset sekä sopimusneuvottelut	Rehtori Kehitysohjaaja Koulutuspäälliköt Opintoasiainpäällikkö Opinto-ohjaajat Laatupäällikkö Kv-suunnittelijat Opiskelijakunta KAMO
Toteutuminen ja tulosten arviointi:			
Opiskelijajäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti eri toimielimien ja työryhmien toimintaan. KAMK in rehtorin, KAMO n, kehitysohjaajan ja opintoasiainpäällikön säännölliset tapaamiset.			

KÄSITTELY JA TIEDOTTAMINEN

Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään vuosittain opiskelijakunta KAMO:n ja ammattikorkeakoulun yhteistyöstä sovittaessa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan opiskelijoille.